

A BŰNMEGELŐZÉS ÉS A HATÁRŐRSÉG KAPCSOLATRENDSZERÉNEK NÉHÁNY FONTOSABB ÖSSZETEVŐJE

A következőkben a teljesség igénye nélkül néhány gondolatot kívánok felvázolni a Magyar Köztársaság Határőrsége bűnmegelőzéssel kapcsolatos tevékenységrendszeréről, a további fejlődés lehetséges útjai közül.

„A bűnmegelőzés a társadalom közügye”¹ hangzott el Dr. Simon László előadásában. A Magyar Köztársaság Határőrsége, mint a fegyveres erők része, önálló rendészeti szerv, a törvényekben rögzítettek alapján hajtja végre az államhatár rendészetét.

Az előadások között is elhangzott² az a jól ismert tény, amely szerint a bűnözés nem ismer határokat. Ebből az alapigazságból kiindulva tehát, a bűnözés elleni védekezést is úgy kell megszervezni, hogy az államhatárok ne teremtsenek lehetőséget arra, hogy a bűnelkövetők a jogellenes cselekményeik elkövetése után kivonják magukat a büntetés alól.

Napjainkban a hazánkkal szomszédos államokból kiinduló fegyveres fenyegetés veszélye jelentősen csökkent. A Magyar Honvédséget – a NATO tagság ellenére sem – képességei nem teszik lehetővé az országot potenciálisan fenyegető külső támadás önálló elhárítására. Az ország nem mondhat le a határőr állományának az Ország Védelmi Tervében történő igénybevételeiről. Természetesen meg kell keresni azokat a tevékenységi formákat, amelyeket a fenyegetettség időszakában a Határőrség állománya képzettsége és képességei alapján el tud látni.

A biztonság értelmezésének komplex, minden összetevőjére való kiterjedő értelmezése alapján meghatározó a Határőrség szerepvállalása, amely tevékenységnek köszönhetően jelentősen nőtt az államhatárok biztonsága. Az uniós tagság előtt ismét időszerű a rendvédelmi szervek közötti feladatrendszer újragondolása. A Határőrség és a Rendőrség munkája közötti párhuzamosságok kiszűrésével, a még nagyobb hatékonyság biztosítása érdekében célszerű - a jogszabályok biztosította esetekben -, hogy jogsértés esetén az a szerv folytassa le az eljárást, amely azt észleli (pl.: a határvízen járőröző határőr a vízirendészeti szabályok betartását is ellenőrizze).

Napjainkban az államhatáron és az államhatárhoz közeli területen a következő fő veszélyekkel és veszélyforrásokkal számolhatunk:

- az illegális migráció és a hozzá kapcsolódó bűncselekmények;
- a nemzetközi szervezett bűnözés;
  - fegyver-, lőszer-, kábítószercsempészet és kereskedelem;
  - lopott autók csempészete és kereskedelme;
  - nukleáris és hasadóanyagok csempészete és kereskedelme;
  - terrorista cselekmények.

---

¹ Simon László: A bűnmegelőzés általános alapjai c. előadása, Pécs, 2003. 06. 19.

² Helmut Leopold örnagy, Stiermarki Csendőrpáncsnokság képviselőjének előadása, Pécs, 2003. 06. 19.

Az illegális migráció és a hozzá kapcsolódó bűncselekmények

Hazánk az európai uniós csatlakozás időpontjának közeledtével tranzitországból egyre inkább célországá válik. Az illegális migráció növekedésével továbbra is hosszú távon számolnia kell a Határőrségnek. Nagyon fontos tényező az illegális migráció elleni nemzetközi összefogás és együttműködés. Az illegális migráció elleni küzdelem sikere csakis az egyes államok közötti szoros információáramlással és közös tevékenységgel biztosítható. Ha valamely ország erőteljesebben lép fel az illegális migráció ellen, akkor az a másik állam területén az fokozott mértékben jelentkeznek. Véleményem szerint addig lesz illegális migráció, amíg a keresleti oldal fennáll. Az egyes államok felelőssége az, hogy az illegális migrációt kiváltó okok megszüntetésre kerüljenek. Az illegális migrációval kapcsolatos bűncselekményekhez kapcsolódik a pénzmosás, az emberkereskedelem is, amely különösen nagy veszélyt hordoz magával.

A nemzetközi szervezett bűnözés

A bűnözés nemzetközivé válása magával hozta a fegyver-, lőszer-, kábítószer-csempészet és kereskedelem, a lopott autók, nukleáris és hasadóanyagok csempészete és kereskedelme, valamint a terrorista cselekmények elterjedését. Néhány kelet-európai államban a rendezetlen jogi viszonyok miatt megnőtt a szervezett jellegű bűnelkövetés. A felsorolt legfontosabb jogellenes cselekményeket elkövető csoportok nagyon nagy haszonnal „dolgoznak”. Az utóbbi időben a bűnelkövetői hálózatok felszámolása és az aktív határőri ellentevékenység miatt, csökkent ezen bűncselekmények száma.

A Határőrség jelentős szervezeti korszerűsítés előtt áll. Egyértelműen szétválasztásra kerülnek a vezető és az irányító szervek. A vezető szervek számának csökkentésével, a hazai és schengeni elvárásoknak is megfelelő korszerűen strukturált magyar Határőrség, a nemzeti értékeket is védve, a jövőben a „külső uniós határok” megbízható ellenőrzését is végrehajtja. A Határőrség tevékenységének jogszabályi alapjai megvannak, egyes esetekben azonban célszerű ezen jogszabályok körét tovább bővíteni. (pl.: gépjárműcsempészet - új törvényi tényállás megalkotása, a Határőrség nyomozóhatósági jogkörének kiterjesztése – emberkereskedelem, személyes szabadság megsértése stb. esetekben.)

Magyarország 2004. május 1-én az Európai Unió tagja lesz. A leendő „belső határokon” megszűnik a vámhatár. A Schengeni Egyezményhez történő csatlakozás várható időpontjáig (2007. január 1-ig) az uniós „belső határokon” az ellenőrzést csak a Határőrség hajtja végre. A Vám- és Pénzügyőrség „belső határokon” való tevékenysége megszűnik, átalakul. A teljes jogú schengeni csatlakozás után az uniós „belső határok” – amennyiben az átlépés feltételeivel rendelkeznek a személyek – bárhol ellenőrzés nélkül átléphetők. Természetesen a Határőrség feladatai a jövőben is megmaradnak, csak az ellenőrzés módszerei változnak meg a „belső határok” közelében. Ezzel párhuzamosan, természetesen a schengeni (uniós) „külső határokon” az ellenőrzésnek olyan mértékűnek kell lennie, hogy a határellenőrzés biztonságos legyen és megfeleljen a schengeni követelményeknek. Ezen feladatok teljesítéséhez új módszerek alkalmazására van szükség. A Határőrség tevékenységrendszerének fontos eleme az egész országra kiterjedő illegális migrációt ellenőrző háló működtetése, és a résztvevő társszervek tevékenységének koordinálása. A háló működtetésében részt vesz a Vám- és Pénzügyőrség, Rendőrség, Munkaügyi és Munkabiztonsági Főfelügyelőség és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal. Az ország

különböző áthaladási csomópontjain a Határőrség koordinálásával ellenőrzések kerülnek végrehajtásra. Minden, az ellenőrzésben résztvevő szerv a saját hatáskörébe utalt jogellenes cselekmények elkövetését vizsgálja és önállóan, saját hatáskörben jár el az elkövetőkkel szemben. A „háló” működtetésének előnyei közé tartozik, hogy: nem kellett új szervezetet létrehozni; az adott szervezet meglévő illetékességi körén nem történt változtatás; nem merül fel plusz költségvetési igény; összességében megfelel az EU elvárásainak, valamint bevezetésével nőtt az állampolgárok biztonságérzete. A közterületi jelenlét fokozásával az egyenruhások megjelenésével már önmagában nőtt a szervezet bűnmegelőző tevékenysége.

Néhány új határőri tevékenységi forma

A Határőrség tevékenységi rendszere a schengeni szűrőrendszer fontos alkotóeleme, amely kiegészül a szomszédos országok határellenőrző szerveinek tevékenységével is. Egyértelműen pozitív tapasztalatai vannak például a magyar-osztrák határőri együttműködésnek, amelynek alapján mindkét ország határőr erejét az államhatár mentén és a mélységben is összehangoltan alkalmazzák, valamint folyamatosan tájékoztatják egymást a határeseményekről, esetenként közös akciókat is szerveznek.

A jövőben is törekedni kell a szomszédos államok határellenőrzési szerveivel való mind szorosabb együttműködésre, az új módszerek alkalmazására (átüldözés, közös járőrözés végrehajtása, túloldali terület figyelése, egymás kölcsönös tájékoztatása stb.). Ezen tevékenységi formák végrehajtása során szoros kapcsolatot kell kiépíteni a lakossággal és a társadalmi szervezetekkel (Polgárőrség, stb.).

A határőrség bűnmegelőzéssel, bűnüldözéssel kapcsolatos további fő feladatai

1. A Határőrség szervezeti átalakításának végrehajtása, úgy hogy az biztosítsa az Unió Határőrséghez való zökkenőmentes csatlakozást.
2. A magyar Határőrség felkészültsége és Magyarország földrajzi fekvése miatt is és vezetőszerrep-vállalása biztosításához mindenképpen törekedni kell arra, hogy a további csatlakozni kívánó országok határőr szervezetinek felkészítését a magyar Határőrség végezze. Hazánk rendelkezik mindazon feltételekkel, amelyek szükségesek ezen feladat végrehajtásához. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem bázisán adottak a felsőfokú képzés lehetőségei, míg az uniós tagság miatt megszüntetésre kijelölt igazgatóságok objektumain a közép- és alsószintű képzési-, továbbképzési központok létrehozása lehetséges.
3. Az illegális migrációt ellenőrző szűrőháló további működtetése, aktív PR. munkával a lakosság támogatásának megnyerése az államhatártól távolabbi területeken is.
4. A schengeni csatlakozásra való felkészüléssel párhuzamosan a hatáskör és a feladatrendszer ésszerű átcsoportosításával a Rendőrség tehermentesítése, a határterületi (közterületi) jelenlét további biztosítása, szükség esetén fokozása. A Rendőrség és a Határőrség közötti párhuzamosságok kiküszöbölése érdekében további racionalizáló intézkedések bevezetése. (pl.: határvízen a vízirendészeti feladatok ellátása, nemzetközi vonatokon vasútrendészeti feladatok végzése, repülőtéri biztonsági feladatok ellátása, békefenntartói missziókban való részvétel stb.).

A Határőrség szervezetében és a határellenőrzés rendszerében a tervezett és a már bekövetkezett változtatások mindenképpen előremutatóak. Az eddigi tapasztalatok

---

pozitívak, előreláthatóan a változtatások mindenképpen magában hordozzák az uniós határellenőrzési követelményeknek való megfelelés sikerét és az államhatárok biztonságos ellenőrzésének megvalósulását.

Ezekben a gondolatokban kívántam összefoglalni a véleményemet a Határőrség bűnmegelőző tevékenységével kapcsolatban.